

Otázka: Generativní a vegetativní rozmnožování dřevin

Předmět: Sadovnictví

Přidal(a): Petr Pavel

GENERATIVNÍ - nepohlavně

- *Semeny*: používáme u původních druhů rostlin, při šlechtění, u rostlin které si uchovávají své vlastnosti. *Výhody*: větší kořenový systém, dobře kotví v půdě, většina virových chorob se nepřenáší, velké množství r.. *Nevýhody*: delší doba pěstování, rostliny nemusí mít stejné vlastnosti, r. jsou nejednotné, mateřská rostlina nemusí mít dostatek semen, semena sklízíme včas po dozrání → jinan, tis, jalovec, jedle, borovice vejmutovka, borovice limba, pozor dáváme při sběru semen od jedle, protože se hned po dozrání rozpadají, proto je sklízíme dříve, semena se čistí a stratifikují, před výsevem semena moříme a máčíme → smrk, modřín

Vnější znaky semen:

- *velikost semen* – prachovitá – eukalyptus, klíčí na světle, střední, velká zasypáváme 1 – 2 velikosti semene hluboko
- *barva* – mění se věkem
- háčky chmýří, chloupky, nažky, jedlá (roznášena zvířaty) – rozptýl po okolí

Vnitřní znaky:

zdravotní stav, klíčivost, čistota, užitná hodnota (čistota krát klíčivost, to celé děleno 100)

Úpravy před setím: stratifikace uchování semen přes zimu v takových podmínkách, aby neztratila klíčivost (vlhko, nízká teplota 4C)

- v přírodě- při výsevu na podzim, umělá- semena do písku

- **Výsev**

- *na podzim* – jedle a douglaska
- *na jaře* – ostatní druhy

Způsoby výsevů

- pod sklo – cennější a cholerostivější druhy, provádíme výsev na široko, substrát: propařená směs kompostu, rašeliny a písku, dle potřeby zavlažujeme, větráme a stíníme
- na záhon – většina druhů, záhony se semeny chráníme proti ptactvu foliemi, 1leté semenáčky přepichujeme, víceleté rostliny po úpravě kořenů školkuje

VEGETATIVNÍ – v sadovnictví nejvíce používaný způsob množení, hlavně u kultivarů a snadno zplaňujících a křížících se rostlin, výhody: jednotný porost, zachování matečných vlastností,, rychlejší vývoj, nevýhody: relativně malé množství rostlin, pracovně náročnější

rozdělení:

a) přímé: řízkování, hřížení, odkopky, dělení,

b) nepřímé: (netvoří přímo kořeny) roubování, očkování

1) Řízkování

- u jehličnanů jen cypřišovitě, jedlovec, kryptomerie, metasekvoje, tis, zakrslé druhy kromě borovic, u stromů, vrby a topoly z dřevitých řízků, druhy které tvoří kořenové výmladky (škumpa) se mohou množit i kořenovými řízků, u keřů bylinnými a dřevitými řízků, stálezelené polodřevitými a dřevitými řízků (červen – podzim), popínavky z bylinných a dřevitých řízků
- **druhy:** bylinné, dřevité, polodřevité, vrcholové, ostní, kořenové, s patkou , používáme vyztřálé 1 leté (vyjíměčně 2-3 leté) větvičky mladších jehličnanů, protože nejlépe koření, řízků se upraví na délku 4 – 12 cm

Způsoby řízkování:

- **se zkrácenou patkou** – nejpoužívanější způsob, postranní větévky odtrhneme a patku zkrátíme o 1/3 až 2/3 kolmým řezem
- **na větevní kroužek** – místo odtržení odřízneme i s částí větevního kroužku
- **bez větevního kroužku** – pro více kusů
 - na spodní straně uděláme mírně šikmý řez a po straně odřízneme asi 1,5 cm dlouhý proužek kůry, máme 4 období řízkování podle druhů jehličnany, květen – před rašením → jalovec, 2. červenec – po vyztřání nových výhonů → zakrslé formy smrků, září → jalovec, zerav, cypřišek, listopad – prosinec → tis, cypřišek, zakrslé formy smrků a jedlí

Upravené řízků

- stimulujeme a pícháme do utuženého povrchu množárenského substrátu, pícháme je mělce (1 – 1,5 cm hluboko), pevně a dosti hustě, umísťujeme je do poloteplých pařeníšť, množárenských záhonů, truhlíků nebo misek, rosíme je a přikryjeme je folií z PVC, udržujeme vysokou vzdušnou vlhkost a teplotu okolo 15 – 18°C, dle potřeby řízků množíme, objeví-li se hniloba, řízků očistíme a přepícháme do nové směsi, zakořenělé řízků sázíme do hrnků, pařeníšť a později na volné záhony, po 2 letech je vyškolkujeme

2) Roubování:

- náročné na manuální zručnost, čas, spojení podnože a rostliny která poroste, roubujeme

v rámci rodu, snášenlivost a srstnost různých odrůd může být v rámci rodu velmi rozdílná, **použití:** u neustálených kultivarů, aby podnož usměrnila růst roubovance, pokud nevyhovuje stávající odrůda, , když potřebujeme kmenné tvary, naroubování více druhů na jednu r. jako rarita, , *podnože*: semenáče, odkopky, řízkovance, , používají se mladé rostliny, ale je možné přeroubovat i starší stromy, musí to být zdravé, viruprosté rostliny, netrpící rakovinou, nádorovitostí, *rouby*: řežeme je z mladších, zdravých, pokud možno jednoznačně určených kultivarů, odebíráme těsně před použitím

- *způsoby roubování*: kopulace, anglická kopulace, kozí nožka, do rozštěpu, za kůru, postraní plátová
- červenec, přiroste a vyraší, *Na očko spící*: červenec- srpen (druhá míza: musí jít odloupnout kůru) proraší až další rok
- **Postup**: do konce června odstraníme z podnože předčasný obrost, očistíme hadříkem, , očka sbíráme ve formě roubů, z letošních letořostů, odstraníme listy, mimo řapíků, Očkujeme asi 10cm nad povrchem půdy, na stanů odkud nejčastěji fouká vítr, očko se zavazuje lýkem nebo igelitovou páskou, po 14 dnech prohlédneme očka a neujmuté přeočkujeme
- *způsoby*: T- řez, plátkování